СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК. — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXIV. Ч. 40. Джерзи Сіті, Н. Дж., четвер, 18. лютого, 1926. VOL. XXXIV. No. 40. Jersey City, N. J., Thursday, February 18. 1926. THREE CENTS

Майнери потверджують договір.

СКРЕНТОН, ПА., 16. лютого. — Конвенція трох округів майнерської юнії, скликана сюди для затвердження тимчасового договору з властителями копалень твердого вугля, рішила без довшої дискусії ратифікувати сей договір. За потвердженнем заявилося 698 голосів, проти всего 2.

У відповідь на критику, піднесену проти контракту, урядники пояснили, що договір не приймає в засаді арбітрації, але добровільну концилїяцію. Зібрані приняли се поясненне як вистарчаюче.

Підчас дискусії критиковано сильно пенсилвенійських сенаторів Пепера й Ріда за їх бездільність підчас страйку.

Робота починається в четвер рано.

ПІВ МІЛІЯРДА ДОЛЯРІВ НА ВОЄННІ ЦІЛИ.

ВАШИНҐТОН, 16. лютого. — Конґрес ухвалив нині видати в слідуючім році 660 міліонів долярів на цілі державної оборони. З тої суми 339 міліонів призначено на армію, а решту на удержанне фльоти. На летництво визначено 34 міліони долярів.

ЗБИРАЮТЬСЯ ЛЕТІТИ ДО ПІВНІЧНОГО БІҐУНА.

ВАШИНҐТОН, 16. лютого. — Два американські військові летуни, Лі Вейд та Г. Оґден, подали до команди армії свої резиґнації, заявляючи, що вони збираються сього року летіти до північного біґуна. Кошта виправи покриють студентські орґанізації публичною збіркою.

ВЕЛИКИЙ ЗАПИС.

НЮ ЙОРК, 16. лютого. — Місцевий міліонер Андрус оголосив з приводу своєї 85-ої річниці уродин, що він виробив уже свій тестамент, у якому записав майже половину свого маєтку, а то суму 50 міліонів долярів, на дім для бідних дітий, шпиталь і сиротинець.

БОРОТЬБА ЗА ЖІНОЧУ ПРАЦЮ.

ОЛБАНІ, Ню Йорк, 16. лютого. — В стейтовій леґіслятурі йде тепер завзята боротьба за обмеженне праці жінок до 48 годин в тиждень. Одні жіночі орґанізації побиваються за сим законом, другі ведуть завзяту пропаґанду проти него.

САМОВБИЙСТВО АКТОРКИ.

НЮ ЙОРК, 16. лютого. — Зі 14-ого поверха готелю Шелтон у сьому місті вискочила акторка Павліна Армитидж та забилася на місци. Її лікар каже, що вона терпіла на нервовий розстрій.

КУШНІРСЬКИЙ СТРАЙК ПОШИРЯЄТЬСЯ НА КРАВЦІВ.

НЮ ЙОРК, 16. лютого. — Юнія кравців закинула властителям, що вони поломали умову з юнією, та загрозила, що вона зарядить страйк, як властителі не виповнять контракту. З огляду на те, що властителі відмовилися сповнити домаганне юнії, промислови грозить великий страйк, у якому може візьме участь до 22,000 робітників.

МІСТО ПЛАТИЛО ЗА НЕСПОВНЕНУ РОБОТУ.

НЮ ЙОРК, 16. лютого. — Міський рахунковий комишенер Ворен, котрий розсліджував фінансові надужиття в міськім уряді, заявляє, що він справді переконався, що місто заплатило кілька разів за роботу при пробиранню снігу з вулиць міста, хоча сеї роботи не роблено. Справу віддано судови.

ЧЕРЕЗ НАТОВП НА ПІДЗЕМНИХ ЗЕЛІЗНИЦЯХ.

НЮ ЙОРК, 16. лютого. — При всіданню до наповненого людьми воза підземної зелізниці на одній місцевій стації 16-літний хлопчина Д. Клін не дістався до середини, бо двері воза замкнулися за скоро. Двері зловили його руку, а поїзд, рушивши з місця, став його волікти за собою. На крик публики задержано поїзд, заким він виїхав зі стації. Кліна поїзд поволік яких 50 стіп та викрутив йому руку зі суставу.

ПОЖАР У ДОМІ 500 СТІП ПОНАД ЗЕМЛЕЮ.

НЮ ЙОРК, 16. лютого. — В будинку Еквитебел, одній з найвисших будівель світа, вибух нині коло 3-ої години рано пожар. Пожар почався у вежі, яких пів тисячі стіп понад землею. Гашенне огню було получене з великим трудностями і пожарникам взяло три години, заким вони погасили його. Пожар захопив 8 людий, яких вратовано з трудом.

„ПРОПАВ" У ТЮРМІ.

САН ФРАНЦИСКО, Каліфорнія, 16. лютого. — До федеральної вязниці в сьому місті доставлено 17 місяців тому назад 37-літного німецького горожанина Йогана Воббе, якого іміґраційні власти рішили депортувати до старого краю. З якоїсь причини іміґраційні урядники забули про Німця. Аж нині федеральний судия Партридж дістає листа від Воббе, в якому сей питається, чому його держать так довго, не рішаючи його справи.

Судия сейчас приказав іміґраційним урядникам предложити судови докази проти іміґранта, на основі котрих іміґраційний уряд домагається його депортації.

ПЕРША РОБІТНИЧА КАПЕЛЯ „ДУМКА".

Осідком хору є Київ. Дірiґентом капелі є Н. Городовенко. Відбула вона концертові подорожі по Чернигівщині, Грузії, Кубанщині, Азербейджані і дала 90 концертів на Україні, (з чого в самому Київі 54, поза ним 36). Вона давала концерти для сесії ВУЦВК-ту, для закордонних делеґацій і виконувала твори на музичному конкурсі. В свому репертуарі має „Думка" не тільки всю істнуючу українську хорову літературу, але й цілу низку зразків европейської хорової літератури (Бетовен, Гайдн, Танеєв, Шуман, Равель, Дебюсі та инші). а також пісні инших народів ЄРСР. напр. грузинські, білоруські і ин. З плянових концертів слід відмінити: концерти народніх пісень (від примітиву до мистецького облоблення) з творів Козицького, Толстикова, революційних пісень і західньо-европейського репертуару. Крім влаштовування концертів вела „Думка" й иншу роботу, як інструування, постачання музичного, літературного та видавання власних нотних публікацій („Бібліотека „Думки"). Крім цього займалася орґанізацією „Хорового Союзу" і „Хорової Олімпіяди". „Думка" є найкращим хором на Україні та має 50 співаків.

ПЕРША УКРАЇНСЬКА КАПЕЛЯ КОБЗАРІВ.

Осідком капелі Київ. В минулому році відбула концертову подорож по Правобережному і Донецькому басейні. Відвідала 70 місцевостей і дала 192 концерти. В них взяло участь 62 тисячі слухачів. У програмі капелі є 14 революційних і соціяльно-побутових пісень, а инших 43. В пляні має капеля орґанізацію майстерні кобз, кобзарської школи, виготовлювання більшого репертуару, етноґрафічну та науково-дослідну працю. Капеля має величезне поводження серед населення.

ЗМІНА ПРОВОДУ В ГР.-КАТ. ДУХОВНІЙ СЕМІНАРІЇ У ЛЬВОВІ.

З початком сього року уступив зі свого становища дотеперішній ректор гр.-кат. духовної семинарії у Львові, о. др. Теодозій Тит Галущинський ЧСВВ., що займав це становище 5 і пів року. З уступленнем о. д-ра Галущинського, що поклав великі заслуги для розвитку повіреної собі установи в найскрутнійших повоєнних часах, провід у гр.-кат. духовній семинарії у Львові перейшов з рук ОО. Василіян в руки духовенства світського. Новим ректором іменований о. др. Йосиф Сліпий, що має за собою цілу низку наукових богословських праць.

ЖИДИ СТУДЕНТИ.

8,000 студентів-Жидів студіювало в м. р. у вищих школах Польщі. Найбільше жидівських студентів було у Варшаві, а потім у Львові, Кракові і Вильні.

СПРАВА УКРАЇНСЬКОГО ПРАВОПИСУ.

Щоби встановити одноцілий правопис української мови, Рада Народніх Комісарів України постановила орґанізувати при комісаріяті освіти державну комісію, яка малаби перевести ревізію українського правопису. Комісія повинна виходити з сучасної літературної мови, принимаючи за основу найголовніщі правила українського правопису, ухваленого Всеукраїнською Академією Наук. До комісії покликано письменників і культурно-освітних діячів, які мають виготовити правила, що підуть відтак на затвердження Ради Народніх Комісарів.

ДИВНИЙ АПЕТИТ.

Стокгольмські лікарі та вчені мають прецікавого пацієнта 11-літного хлопця, що зїдає величезну скількість паперу. Все те, що попаде в його руки: ґазети, книжки, листи, він проглитає. Ця потреба паперової їжі є досить велика: при сніданку він зїв кишенкову біблію і два часописи. Одночасно не тратить апетиту до звич. страв. Зовсім так само як слон з відомого оповідання Марка Твена, про якого писав американський гуморист, що їсть усе починаючи від біблії... Стокгольмський хлопець їсть зрештою нормально, важить 60 кільо і має здоровий вигляд. Лікарі не поставили покищо діяґнози щодо цієї недуги.

СТРАШНА ЕКСПЛЬОЗІЯ В ВАРШАВІ.

У Варшаві в держ. фабриці вибухових матеріялів „Ґранат" наступив 21. січня вибух, спричинений електротехніком. Хотів він продовжити шнур електричної лямпи, перетяв його не вилучивши струї. Наслідком того запалилися проводи, послідував вибух пороху на столах. Полумінь обняла льонти при запальниках ґранатів. Пожежа обняла цілу робітню, в якій було кількадесять робітниць. Огонь передістався до бюр, урядовці і робітниці вискакували через вікна. Ранених є 44 робітниці. Їх перевезли до шпиталя.

ВЕЛИЧЕЗНА СТАТИСТИКА

У перших днях марта приготовляють у Франції загальний спис населення. Щоби його зібрати, уряд видав окрему брошуру з інформаціями, як треба виповнювати численні „рубрики". Голова дому мусить дати приблизно з 40 відповідей, деякі в присутности свідків. Крім усіх загальних інформацій дотично своєї особи, аж до даних про санітарні умовини: недуги в хаті, тощо, треба буде відповідати також на питання: чому хто вибрав свою професію, скільки разів зміняв її і задля яких причин і чи він та його родина є вдоволені його становищем. Тільки країна, де література квітне краще, ніж усі инші форми промислу, може дозволити собі на таку широколітературну статистику!

ЧИ „АНТИСЕМІТ" Є ОБРАЗОЮ?

У Вильні якийсь суддя мав рішати важкий процес. Учитель ґімн. Лємберґер, Жид, назвав свого товариша Вінтера, християнина, — „антисемітом". Цей ображений подав Лємберґера в суд, мотивуючи, що слово „антисеміт" є образою для кожної порядної людини. Судді вдалось обох погодити. Цікаво, чи добродія Лемберґера переконав доказ, що його товариш є справжнім приятелем Жидів, коли вже само слово „антисеміт" уважає для себе образою.

БІЛОРУСЬКИЙ КНИЖНИЙ РУХ.

В минулім році видало державне білоруське видавництво 141 книжок. 1,579.000 примірників загального накладу всіх видавництв. 1.432 тисяч випало на білоруську мову, 63, тисяч на жидівську, 31 тис. на польську, 53 тис. на російську. 121.000 примірників входить на ґеоґрафічні карти, табелі та афіші. У державнім видавництві виходять два білоруські журнали: місячник „Полимя" на 12 аркушах друку і літературний двомісячник „Маладняк".

РЕКОРД У „ПОРТВАЙНІ".

За портуґальським фаховим орґаном про експорт „порта", славного солодкого вина, передають часописи ось які інформації: найбільше цього вина пють в Норвеґії, де заборонили пити звичайну горівку. У всіх европейських краях імпорт вина зменшився; нпр. з 391.146 гектолітрів в Анґлії в попереднім році, на 287.402 гект. у слідуючім. Норвеґія ввезла до себе 12 разів більше „порта" як Швеція, дарма, що є від неї щодо населення вдвоє менша. Норвежські часописи роблять з цієї нагоди висновок, що заборона одного алькоголю збільшує продажу иншого.

УРЯДОВІ ПРИВІТИ ДЛЯ ГЕРОЇВ З РУЗВЕЛТА.

НЮ ЙОРК, 15. лютого. — Міський уряд та представники фльоти витали нині врочисто Джорджа Фріда, капітана корабля Президента Рузвелт. Довколичні форти віддали на честь гойрських моряків сього корабля сальву з 21 вистрілів. Виходячих на беріг моряків витав спеціяльний урядовий комітет з мейором міста на чолі.

ТАНЕЦЬ — ЛІК НА ІСТЕРІЮ

Італійський лікар Долетті оголосив свої досліди, в яких доказує, що танець є прегарним лічничим середником проти істерії. Істерички, на його думку, тратять чимало прояв своєї недуги у сезоні карнавалу, себто в зимі. Жіноцтво, що залюбки роздумує про свої клопоти та недуги, забуває про них у танцю. Зі сотки обсервованих істеричних жінок, 78, як стверджує Долетті, почували себе добре, коли всю зиму протанцювали, найшовши в танцю приємність.

Криваві вибори в Румунії.

БУКАРЕШТ, столиця Румунії, 16. лютого. — В Румунії відбувались цілий тиждень вибори до громадських рад, які правительство перевело при помочі нечуваних злодійств і розбоїв.

В 3,000 громадах на всіх 9,000 громад, відкинено опозиційні виборчі лісти, а в інших крадено і фалшовано голоси.

Кромі того румунські власти допускались розбоїв. Дуже богато виборців ранено тяжко і лекше, а чимало убито. В Букарешті у борні поранено 24 жовнірів і арештовано 34 студентів, що аґітували за опозиційною лістою.

Остаточно у сих виборах осягнув побіду премієр Братіяну, одначе населенне краю невдоволене, бо бачило, що се побіда розбою і злодійства.

ЛІҐА ЗБИРАЄ СТАТИСТИЧНІ ДАНІ.

ЖЕНЕВА Швайцарія, 15. лютого. — Ліґа Народів оголосила, що збирає книжки для статистики по переписі населення і смертність людности від 1880 року.

Ліґа Народів уладжує для сеї области окрему бібліотеку і готовить спеціяльні праці.

КИРИЛО ЗАПОВІДАЄ ПЕРЕВОРОТ В РОСІЇ.

БЕРЛІН, 15. лютого. — Кирило Романов, котрий проголосив себе царем Росії, і тепер живе в Кобурґу, в Баварії, заявив, що він уже покинув думку про поваленне большевицького уряду в Росії при помочі сторонньої армії.

Він каже, що Німеччина на інтервенцію не погодиться, а колиб аліянти всетаки пробували вибиратися з армією в Росію, то із сього нічого не вийде.

Кирило каже, що він тепер уже вірить лише у внутрішній переворот в Росії. Сей переворот проти большевиків, говорить він, прийде вже скоро, а тоді буде обновлена абсолютна монархія з правним царем, за якого себе вважає. Парляменту такого, як знають його на Заході, в Росії не буде, каже Кирило, але буде тільки верховна державна рада, в якій будуть представники промислу, хліборобів, професій і т. д.

Вкінці він виявив, що російські монархісти розбиті та осудив виступи Миколи Миколаевича у справі наслідства престола в Росії.

ЗА МАЙНО ГОГЕНЦОЛЄРНІВ.

БЕРЛІН, 16. лютого. — В урядових кругах запевнюють, що справа відшкодовання Гогенцолернам за їх посілости в Німеччині буде віддана на другий місяць до вирішення народови через референдум.

ГРЕЦІЯ ПЛАТИТЬ БОЛГАРІЇ.

СОФІЯ, столиця Болгарії, 16. лютого. — Греція умовилася з Болгарією, що заплатить їй відшкодованнє за наїзд на її територію в двох ратах.

Учера заплатила першу рату в сумі 15,000,000 левів, а 15-го березня (марта) заплатить других 15,000,000.

БОЛЬШЕВИКИ КУПУЮТЬ УГОЛЬ З ПОЛЬЩІ.

ВАРШАВА, 16. лютого. — Російське большевицьке правительство купує камінний уголь для промислових потреб з польських шлеських копалень.

СМЕРТНА ДОРОГА ЦАРЯ.

Ще досі не зовсім розяснено, як то з 17. на 18. липня 1918. року згинув цар із своєю семею в Єкатерінбурзі з рук убийників. Усе ще зявляються чутки що той або сей член царської родини якимсь таємничим способом виратувався від револьверових куль Юровського й його спільників. У Берліні появилась книжка п. з. „Смертна дорога царя". Автором книжки є М. Соколов, якому 1919. року в лютім адмірал Колчак поручив був розслідити вбивство. Згадана книжка є вислідом слідства, а містить досить незнаних подробиць про вбивство та що зроблено з трупами. Оповідає про цю страшну ніч у домі Іпатієва при Вознесенській вулиці в Єкатерінбурзі, де цар провів останні дні життя. Є зізнання всіх тих людий, з якими Сколов міг іще говорити. З тих зізнань виходить, що дійсно тої ночі застрілено в пивниці не лише царя, царицю, їх сина Олексія, але також чотири дочки, д-ра Боткіна, кухаря Харітонова, слугу і служницю. На північний схід від Єкатерінбурґа, яких 20 верст, лежить невеличке село Коптяки над Ісетським озером, окружене лісом. Чотири версти від того села, по західному боці дороги, є в лісі стара, покинута копальня залізної руди. Тепер осталася ще одна шахта, глибока на одинацять метрів. І ця стара шахта скрила тайни Іпатієвського дому. Дня 16-го липня вечером царська родина і ті, що з нею попали в полон, були ще при життю. Дня 17-го липня, користуючись темрявою ночі, вивезли трупів тягаровим автом до згаданої копальні. З трупів поздирали одяги, при чому показались укриті дорогоцінности. А що було їх досить, часть їх упала на землю, вбийники не запримітили та затолочили ногами в землі. Потім трупів покраяли на кусні й спалили на костирах, які підливали бензиною. Спалили також усе, що найшли при трупах. Опісля вбийники розбили лід у глибині шахти тай вкинули там усе, що огонь не міг знищити, або що в поспіху забули спалити. Так цій шахті судилось бути могилою останнього російського царя.

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сіті і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідае.

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ВІДПОВІДНА КОНСТИТУЦІЙНА ПОПРАВКА

В сенаті конґресу вже ухвалено резолюцію, яка заявляється за зміною постанов американської конституції про початок діяльности нового президента та ново вибраного конґресу. Справа мае велике значінне.

На основі обовязуючих тепер конституційних постанов, ново вибраний президент Злучених Держав та вибраний з ним конґрес уходять у життя з днем 4. марта. З огляду на те, що вибори відбуваються в падолисті попередного року, то й президент і конґрес урядуе ще після виборів. Президент через цілого майже пів року після виборів сповняе обовязки начальника уряду, хочби навіть на місце президента був вибраний другий чоловік, людина з другої партії, себто зовсім противної політики. Так само й конґрес на всякий случай через кілька тижнів видае закони, хочби виборці через свої голоси заявилися, що вони сей конґрес уважають за невідповідний представляти їх волю.

Виходили з того великі шкоди для суспільної справи. Коли вибори президента довели до зміни особи й партії, то старий президент часто вів далі свою політику, хоча він знав, що вибраний уже президент на неї не годиться. Деколи такий уступаючий президент, місто розвязувати трудности, ще більше їх замотував, бо знав, що розвязувати їх прийдеться його наслідникови й ворогови його партії.

Ще більші клопоти для громадянства виходили з практики відбування сесії конґресу старими членами конґресу. В такому конґресі звичайно е богато членів, які ставали до нових виборів, а не діставши потрібного до вибору числа голосів, були побиті. Знаючи вже свою поражку, вони вже не боялися своїх виборців. Будучи вже осудженими своїми виборцями, вони вже суду не боялися, як голий не боїться розбою. Ось чому, не чуючи моральної відвічальности за свої вчинки, такі члени конґресу, посли й сенатори, не дбали зовсім за публичне добро, і при всякім голосованню дбали передовсім за власний інтерес. Такі люди давалися легко перекуплювати. Називали таких послів та сенаторів „кривими качками", бо були се справді моральні покраки, які не чули ніякої відповідальности за свої вчинки. Так воно й бувало, що за коротких кілька тижнів конґресової сесії в межичасі межи виборами а заняттем уряду новим конґресом видавано найогиднійші закони, ухвалювано цинічні похвали для урядових обманців і загалом проявлювано справді огидну корупцію політичного життя.

Свідомі сего політичного нещастя громадяни з давна пробували зарадити сьому лихови, але серед американського політичного консерватизму, серед обожання давних політичних інституцій та переляку перед усім новим, — до сього довести було справді тяжко. Доперва зловжитки „кривих качок" за адміністрації президента Гардинґа довели до такого загального обурення, що ухвалення відповідної поправки конституції стало питанням дня. На сьому конґресі сенатор Норис вніс відповідну резолюцію, після котрої новий президент мавби входити в урядоване не з днем 4. марта, але в третий понеділок в січни, а новий конґрес мавби починати свою каденцію з першим понеділком у січни.

Прихильники сеї поступової політичної реформи вже й віднесли першу побіду, коли сенат заявився за резолюцією, яка радить завести сю зміну в американській конституції. До повної ухвали, очевидно, ще далеко. Справа може затягнутися ще й кілька літ, як се приміром сталося з проектом надання конґресови права видавати закони про діточу працю. Однак, колись реформа певно зроблена буде, бо дотеперішна практика фалшуе волю народа, а народ на дальшу мету сього зробити собі не дозволить.

ДО РЕЛІҐІЙНОЇ ТЕРПИМОСТИ

З Москви доносять, що теперішні большевицькі провідники наложили вже свою лапу на молодецьких большевицьких загорілців та не дозваляють їм уже покепковуватися з реліґійних переконань селянських мас.

Сей поступок большевицького уряду певно був випливом не чого инчого, але болючого досвіду. Коли большевики захопили уряд 8 літ тому назад, вони проголосили реліґійні почування видумкою буржуазії, яку треба нищити так само безпощадно, як треба знищити саму таки буржуазію. Перші роки їх панування показали, що вони справді думають виконувати свої наміри.

Ще дальші роки показали як на долоні повну недоцільність їх заходів. Від переслідувань реліґія російських мас не ослабла, але скріпла. Повторилася та сама лекція, яку вже нераз давала минувшина людського роду: переслідуванне думки її не здушило, а навпаки скріпило.

Правда, большевицькі переслідування реліґії були в дечому зовсім нові. Досі переслідували реліґію лишень другі реліґії. Отсе в перше реліґію стали переслідувати безвірки. Досі переслідувано реліґію на те, щоби на місце переслідуваної нащіпити другу реліґію. Большевицькі комісарі були перші, які на більшу скалю стали переслідувати всі реліґії на те, щоби зовсім знести всяку реліґію та на се місце завести безвіря. Вислід, однак, був однаковий. Він показав, що насаджувати всякі ідеї можна лишень дорогою розумового переконування та що найлютійше насильство е безсильне супроти людської думки. Добро людий не лежить у сій або онтій вірі, або в безвірстві, а в тому, щоби всякому чоловікови вільно було вірити так, як він думае, чи й зовсім не вірити, та щоби за се його ніхто не мав права переслідувати.

Відбирають нам землю.

Відома річ, що нашому селянинови в Галичині не доставало до війни варстату праці, себто землі. Не маючи можности заробітку на селі ні в місті, вандрував він в пошукуванню за роботою до Німеччини, Данії, а далі за море. В той спосіб виемігрувало з Галичини біля пів міліона українських селян. Та тепер відносини куди гірші.

Східна Галичина в порівнанню з другими краями перенаселена. В львівській окрузі припадае 109 жителів на один квадратовий кільометер. А це рішучо забогато, коли взяти під увагу цілковитий брак промислу та слабо розвинене рільництво. Не диво, що більша половина населення не доїдае.

Одинокий розумний вихід з того сумного положення бувби такий, щоби дати землю безземельним або малоземельним, а далі взятися до раціональної господарки землі, в першу чергу до переміни неужитків, яких в Польщі аж два міліони гектарів, на врожайну землю та до піднесення промислу і торговлі.

Та в Польщі всяка акція звязана з політикою, навіть господарка. І в Польщі більшість е того переконання, що треба перевести арґрарну реформу та заспокоїти голод на землю. Але всі вони думають тільки над тим, в який то спосіб можна би поділити велику власність на українських і білоруських землях щоби з тих земель не припало нічого українському ні білоруському селянинови. А штука це не легка, бо Польща захотіла закрити це безправство законом.

Ще в 1922 році ухвалив польський сойм закон, яким заборонено кольонізацію на території станиславівського, тернопільського і львівського воевідства. Закон той істнуе до нині. Ніхто його не зніс і не знесе, бо він призначений на експорт, на туманенне світа. Ним то закриваеться Польща перед міжнародною опінією, коли її атакують за безправну кольонізацію українських і білоруських земель. Вона прямо заперечуе всім тим надужиттям та покликуеться на законну заборону.

В дійсности цей закон, коли ходить о його практичне примінення, не істнуе. Примусова кольонізація українських земель ведеться і буде вестися далі. Вона вже дістала навіть законне освяченне, бо ухвалено в польськім соймі закон про парцеляцію і осадництво. Це наступило 28. грудня м. р. Закон той дае польському урядови можність передати всю землю з парцеляції виключно в руки польських кольоністів, а усувае цілковито українське і білоруське населення від наділу землею. Український селянин не може прийти в законний спосіб навіть до голосу в тій справі. Всі уряди, що переводять парцеляцію, виключно в польських руках і від них годі надіятися пощади. Тому треба шукати инших способів ратунку. А їх знайти можна.

Польща находиться тепер в дуже поганому матеріяльному положенню. Грошева скрута не дасть їй змоги фінансувати осадництво. Бо й мазурам кольоністам і польським жовнірам мусить вона прийти з грошевою допомогою, а це з грошевою допомогою, а це не прийде їй так легко. До того Польща шукае заграничної політики та продае чи там дае в застав тютюневий та сірчаний монополь. Якщо вона ті гроші дістане то не буде, вона могла розпоряджатися ними після своеї волі як то бувало давнійше, а буде під контролею тих, що дадуть гроші. Це вже виходить з тих пертрактацій, про які доходять до нас чутки. І американські і англійські банкирі поставили услівє, що дані ними гроші будуть вжиті тільки на піддержанне курсу золотого та піднесенне промислу. Вони домагаються рівнож зміни польської політики супроти т. зв. національних меншостей. Міжнародні банкирі люди осторожні і коли дають гроші, хочуть певности, що зроблять на тім добрий бізнес. А до бізнесу треба спокою, а того якраз в Польщі нема і то якраз через національні меншости. Вже з того боку буде тепер Українцям лекше набути землю. Коби тільки мали гроші на викуп. Польське осадництво оперте на державній допомозі і якщо її не буде, воно не розвинеться. Вже в минулому році не розпарцельовано всьої землі, яка була призначена під парцеляцію, бо держава здержала субсидію. Того року буде ще гірше. Значиться наш селянин буде міг набути землю, як тільки буде мав за що купити. І в тім цілий сук справи. І давними роками міг наш селянин набути землю, бо чого то в Польщі підкупством не мож осягнути, але мусів на всі боки платити хабарі. То саме буде далі. Тільки тепер буде лекше ту землю набути, бо охочих на ню задля матеріяльної скрути буде мало.

Ту хвилю повинні ми використати і по змозі останними висилками викупити всьо, що тільки в наших силах. Американські Українці, що мають в краю родину, або ті, які думають самі вертати до краю, повинні використати ту нагоду і вложити свій гріш в українську землю. В той спосіб вложать свої гроші в добрий інтерес, бо ціна на землю впала, а до того зроблять і патріотичне діло, бо допоможуть нашому народови в його потребі за ратунок рідної землі.

Розважмо добре цю справу і не відкладаймо її легковажно на бік. Цеж ходить о нашу землю, о наш варстат праці, о нашу судьбу..

УКРАЇНІЗАЦІЯ ПРОФЕСІЙНИХ СПІЛОК НА УКРАЇНІ.

Про українізацію апарату професіональних спілок на Україні приносять харківські „Вісти", з дня 15. січня цього року таку замітку: „за даними 16 спілок, що охоплюють 187 окружних філій, українізовано цілком 33 відсотки, частинно 49 відсотків, і не українізовано зовсім 26 відсотків. Українізація проходить досить мляво. Тепер ужито рішучих заходів, щоб українізацію професійних орґанізацій покінчити. Згідно з даними з 14-ти окружних професійних рад переведено діловодство на українську мову цілком у 7 окружних радах, на 65—90 відсотків у 3 окр. радах і на 20—50 відсотків теж у 3 окр. проф. радах. Зовсім не переведено навіть частинного діловодства на українську мову в одній окр. проф. раді. Кепсько стоїть справа з українізацією в центральних управах професійних спілок. До цього часу зукраїнізовано цілком 5 центральних управ, на 70 відсотків 6 центр. управ, на 15—25 відсот. 3 центр. управи. Зовсім не зукраїнізовано 4 центр. управи. На 19 центральних управ професійних спілок нараховують усього 406 робітників. З них знае добре українську мову 22,8 відсот., мало знае 40 відсот. а зовсім не знае української мови 37 відсотків". Ця замітка кидае дуже ярке світло на те, хто засідае в центральних управах професіональних спілок. Найменше там Українців а найбільше Москалів.

ДЕРЖАВНИЙ УКРАЇНСЬКИЙ ХОР ІМ. ЛЕОНТОВИЧА.

Сталий осідок хору в Харкові. Хор дав за минулий рік 124 концерти, з чого 56 у Харкові, а 68 на Катеринославщині та в Донецькому басейні. На репертуар складаються переважно революційні та народні українські пісні. Мае 46 співаків.

ДОПИСІ.

ІСТОН, ПА.

З колядою ходили: Ф. Саґатій, В. Дроботий, В. Литвин, В. Боднарський, М. Колодруб, І. Крочак, І. Лаляк.

Зібрано $60.50 і переслано на Рідну Школу в краю через нашу тутешну орґанізацію Обеднанне в Филаделфії.

Жертвували: Ф. Саґатий $5, по $3: І. Крочак, В. Гудз, по $2: І. Лаляк, М. Федорчак, І. Вирисюк, О. Питляр, В. Дроботий; по $1: В. Боднарський, В. Литвин, М. Колодруб, Ф. Зьова, А. Поремба, В. Савчук, З. Загачевський, Т. Кульчицький, Т. Харко, І. Милимук, Я. Стиран, М. Горон, М. Загоруйко, М. Конопка, І. Рудавський, М. Підгайний, Д. Ґодзіняр, С. Карп, Т. Терлецький, П. Бардун, А. Войцеховський, І. Осцюк, А. Допілка, А. Ґалан, М. Прузняк, М. Потічко, А. Хоміщак, П. Шмулик, А. Шмулик, І. Дашевський, С. Терлецький ст.; по 50 цнт.: В. Терлецький, Т. Терлецький, Гриць Кір, А. Кір, Т. Мазій, І. Терлецький, Д. Мамрич, І. Підборецький, С. Яворський, І. Мацько, И. Ткач, А. Ткач, В. Балук, С. Рекрут, В. Ґой, по 25 цнт.: С. Возьний, К. Терлецький, В. Струк, І. Звіржинський.

ВІЛМІНҐТОН, ДЕЛ.

Сестрицтво колядуе.

Щоби і з нашої громади була якась памятка для рідного краю з сьогорічного Різдва, пішли з колядою з рамени Сестрицтва св. Ольги слідуючі: Анна Баран, Марія Качмар, Розина Косовська, Розина Билей, які заколядували $20.

Гроші вислано до Обеднання, призначуючи $10 на Рідну Школу, а других $10 на голодні сироти в краю.

ІСТОН, ПА.

Принагідна збірка.

Не зважаючи на прийнятий в нас звичай збирати жертви на край в день 1. падолиста, на Різдво чи Великдень, збираемо ще рівнож майже кождого місяця осібні збірки, бо бачимо, що потреби в краю великі.

Тим разом зложено $11.00 на Рідну Школу.

Зложили: Олекса Питляр $2 і Филимон Саґатий $2, по $1: Микола Підгайний, Михайло Колодруб, Василь Дроботий, Василь Беднарський, Марія Крочак, Степан Терлецький, Іван Лалак.

Жертва гром. Саґатія призначена на боевий фонд.

Зібрані жертви переслав Микола Підгайний до Обеднання.

БРІДЖПОРТ, КОНН.

Чому ми заспали.

Аж любо читати дописі з ріжних місцевостий і глядіти як то наш нарід дбае про наших поневолених братів, як складае жертви, уладжуе віча, концерти і т. д. А у нас то так якби Українців взагалі не було. Навіть з різдвяною колядою ніхто не пішов би, колиб не горстка наших січовиків, що гуртуються в 4. сотні Першого Округа. Не богато тих січовиків і не велику суму зібрали між собою, бо всего $10. Іван Довган і Марія Голубенка додали ще по $1, то разом зібрано на коляду $12.

Кромі того січова сотня зложила $10 як народний податок і вислала його разом з колядою до Обеднання в Филаделфії. То всьо, що могло зробити кілька одиниць, бо загал забув за коляду та за нужду в старім краю.

Час одначе збудитися зі сну і взятися до народної праці, щоб другі громади не показували на нас пальцями.

Січовик.

БЕРЕЖАНИ.

(З практик шкільного інспектора в Нараеві).

Чисто українське містечко Нараїв, що мае 3,000 Українців і 600 Поляків, з приводу шкільного плебісциту внесло декларації за введенням української мови навчання в міській школі, на присілку Лани й Шайбівка. Скількість українських дітей в місті виносить около 200, деклярацій внесено 70; на Ланах українських дітей 70, польських і жидівських 15, на Шайбівці всіх дітей до школи обовязаних 32, польських і жидівських 8. Всюди внесено деклярації, як того вимагав закон. На днях куратор шк. округа у Львові повідомив батьків дітей зі всіх 3 шкіл, що школи в Нараеві місті і присілках лишаються польськими, а то з огляду на недостачу законних вимог для введення навчання українською мовою. Своє рішення опирае на урядових статистичних датах інспектора з Бережан, який подав, що в Нараеві місті внеєено 137 деклярацій за польською школою, а всього 37 за українською. На Ланах внесено нібито аж 71 деклярацій за польською — за українською школою нічого. Вкінці ствердив, що на Шайбівці нема зовсім дітей української народности, а тільки Поляки й Жиди, що заявились всі за польською школою. Не краще поступив інспектор з Нараєвом селом, де Поляків зовсім нема, бо навіть T. S. L. у Львові рішило, що тут нема потреби закладати приватної польської школи. Школу чисто українську в Нараеві селі перемінено на утраквістичну, зн. польську, педагоґи там такі, як жінка збанкрутованого кольоніста Беліховского і учитель деесь аж зпід Кракова. На протест громади інспектор обіцяв, що забере ці обі сили, якщо виказалосяб, що української мови вони не знають. З того часу минув вже рік, а п. інспектор якось про це забув. Батьки українських дітей обурені поведенням п. інспектора, вносять рекурси і звертаються до Української Парляментарної Репрезентації в соймі, щоб піддержала їх домагання і занялася практиками окружних та повітових кациків.

Свій.

УКРАЇНСЬКА ОПЕРА В ХАРКОВІ.

Харківські „Вісти" містять розмову свого співробітника з директором української державної опери О. Каргальським про працю опери в другій половині сезону. У другій половині сезону доложиться всіх зусиль — казав дир. Каргальський — для того, щоби продовжити і піднести взяту оперою художню лінію. З цією метою дирекція запросила видатних режисерів на окремі постановки. В першу чергу мае піти оріґінальна постановка режисера Московського Великого Театру Лапицького — опера „Севільський цилюрник". Поруч з тим режисер Мандзій, що дав прегарну постановку „Намиста Мадонни", працює над постановкою опери „Казка про царя Салтана". Для постановки опери „Люїза" запрошено режисера київського театру „Березіль", народнього артиста Л. Курбаса. Рівнорядно з операми йти муть балетні постановки, яких буде дві: „Косар" і „Йосиф прекрасний". Споміж запрошених артистів виступлять у другому сезоні: Мітай, Микола Дубенцов, Головій і Степанова. Далі сказав Каргальський таке: З самого початку сезону нашим завданням було утворити в центрі УСРР., її столиці Харкові, зразкову оперу. Перша половина сезону показала, що до наміченої мети ми йдемо правильним шляхом. Низкою постановок ми довели, що українська опера е цілком життездатна і мае вже значні мистецькі досягнення.

УКРАЇНІЗАЦІЯ НАУКОВИХ УСТАНОВ.

Внутрішне діловодство і переписка усіх наукових установ на Україні має вестися вже від цього місяця виключно українською мовою. Щодо самої наукової праці, то вона має бути українізована цілковито до дня 1. жовтня 1926 р. Від січня ц. р. на аспірантів наукових установ приймають виключно таких кандидатів, що знають українську мову до тої міри, що можуть користуватися нею в своїй науковій роботі. При переводі аспіранта до категорії наукових співробітників він мусить зложити окремий іспит з української мови, або виголосити науковий виклад зі своєї специяльности по українськи.

Всі аспіранти і наукові співробітники, що знають добре українську мову, переходять вже тепер у своїй науковій праці на українську мову. Для всіх инших останнім терміном вивчення мови є, як сказано, 1. жовтня 1926 р. В наукових установах суспільних, сільсько-господарських і природних наук уся наукова робота переходить на українську мову вже з початком 1926—27 академічного року. В наукових установах инших ділянок знання дозволено відкласти цілковиту українізацію до початку 1927 до 1928 академічного року. Вся науково-видавнича діяльність, що її проводить у життя в широких розмірах Головнаука, переходить в цілости на українську мову в часі між січнем і 1-шим жовтня 1926 р. Та проте окремі наукові робітники зможуть друкувати свої наукові праці і на инших мовах.

ДЕ ПІДДУБНИЙ БУДЕ БОРОТИСЯ.

БЕЙОН, Н. ДЖ. Іван Піддубний буде боротися в пятницю, 19. лютого на Джеферсон Авдіторіюм, 35 Іст 23 ул. Бейон, Н. Дж.

НЮ ЙОРК, Н. Й. Іван Піддубний буде боротися зі славним італійським шампіоном Ренато Ґардіні в понеділок 22. лютого в Великій Арморі Гал, на 34 ул. і 4 Аве.

СОВІСТЬ.

Дуже легко богатому
З бідного сміятись,
Та не так то легко йому
Чисту совість мати.

Щоби чисту совість мати,
Не треба забути
За зле добром віддячатись,
Завидним не бути.

Бідний, бачте, в богатого
Нічого не значить;
Хотяй з голоду вмирає,
Він того не бачить.

Тай не диво, що не бачить,
Бо сам не голодний;
Совість в нього скаменіла,
Сам мов смерть холодний.

Але бідний поділиться
Останнім, що має,
Тай веселий дальше іде,
Голод забуває.

Нераз богач дивується,
Як то може бути,
Щоб бідному, голодному
Так веселим бути.

Богач не знав тай не буде
Ту тайну бідного,
Що у того, що над нами,
Є надія його.

Бога в серці він не має,
Тілько має гроші;
У богатстві його царство,
В розпусті, в роскоші.

А. Хомяк.

МІТИНҐИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА

РОЧЕСТЕР, Н. Й. Тов. ім. Ів. Франка, від. 269, повідомляє своїх членів, що місячні збори перенесено зі суботи на неділю, дня 21. лютого о 2-ій годині пополудни, з причини, що в суботу відбудеться Тов. Баль. Подаєсь до відома тим членам, котрі неявляються на збори і не сповняють Тов. ухвали, котрі зістали приняті на річних зборах, будуть виключені з У. Н. Союза. — В. Швець, предс.; Ст. Соколовський, секр.

СКРЕНТОН, ПА. Бр. св. Володимира, від. 162, повідомляє своїх членів, що звичайний мітинґ відбудеться 21. лютого в гали церковній, о першій годині пополудни. Проситься всіх прибути на означений час. — Василь Баран, предс.; М. Гнатів, секр.

БОФАЛО, Н. Й. Бр. св. О. Николая, від. 127, повідомляє членів місцевих і позамісцевих, що місячний мітинґ відбудеться в неділю 21. лютого у гали церковній, зараз по Службі Божій. На мітинґ повинен явитись кождий член, бо є важні справи до полагоджен[я]. — Павло Володко, секр.

Часопись „Свободу" читає до сто тисяч людий, тому вона є найліпшим посередником для оголошень.

УКРАЇНСЬКИЙ УЧЕНИЙ ПРИЇЗДЖАЄ ДО АМЕРИКИ ЯК СТИПЕНДИСТ АМЕРИКАНСЬКОЇ ІНСТИТУЦІЇ.

Дня 10. лютого приїхав до Злучених Держав через Ню Йорк відомий український діяч Володимир Тимошенко.

Д. Володимир Тимошенко, котрий тепер є професором Українського Університету та Української Господарської Академії в Подебрадах, у Чехії, приїхав сюди з метою студіювати економіку сільського господарства в Злучених Державах, а з окрема організації збуту й експорту сільських продуктів.

Кошта сеї наукової студії покриває заснована недавно Рокефелером Інтернешенел Едюкейшенел Борд. Директор сеї Ради на Европу, др. Майн, свого часу подорожуючи по Европі, відвідав був і Українську Господарську Академію в Подєбрадах, зацікавився дуже українською установою та опісля на основі своєї візити в Академії, запропонував через чеськословацьке міністерство рільництва Українській Господарській Академії, щоби вона виставила для наукової подорожи одного кандидата. Українська Господарська Академія й предложила професора В. Тимошенка, якого Рада й приняла та якому вона й визначила стипендію на однорічний побут у Злучених Державах. Проф. Тимошенко має сей рік пробувати в Ітака, в стейті Ню Йорк, де він буде працювати в звязку з університетом Корнел; далі буде він працювати в департаменті стейту рільництва в Вашинґтоні, а відтак буде обзнакомлюватися з практичною орґанізацією ринку господарських продуктів в Шикаґо, Канзасі та других містах Америки. Буде він теж жити якийсь час в Кеймбриджу, Месечузетс, де він має працювати в звязку з комітетом для економічних дослідів. Тимчасом проф. Тимошенко виїхав у відвідини до свого брата в Питсбурґу.

Проф. Володимир Тимошенко в українській економічній науці відома особа. Він уважаєтся авторітетом в українських економічних справах. Яко такий він і був висланий до Парижа підчас мирових переговорів, яко знаток економічних справ. Він написав ряд праць з поля народного господарства, а його праця про Чорне Море, написана французькою мовою, зробила в Европі поважне наукове враження, бо доказала понад всякий сумнів, що корінна Росія не потребує Чорного Моря так як вона не покористується ним економічно, а лишень Україна й Кавказ.

З ІСТОРІЇ ГУСЕЙ.

Богато домашньої птиці поширилося в Европі з Азії. Зате домашню гуску виплекали також із диких гусей. Як домашня птиця гуска звісна вже дуже давно. В старинній Греції плекали дуже багато гусей. Пенельопа, Одисеєва жінка, мала також стадо гусей. В Греції образ гуски вважали символом спокійної, дбайливої праці, тому теж часто нагробники померших жінок прикрашували подобою гуски. Також у стариннім Римі плекали дуже багато гусей. А саме в добрах багачів і маґнатів бувало все багато гусей. Звісний є переказ про те, як то римський Капітоль врятувався підчас нічного нападу Ґалійців так, що стадо гусей ґеґанням звернуло увагу на небезпеку. З того часу в Римі вважали гуску святою птицею; гуска була посвячена богині Юноні й в її святині мусіло все бути кілька гусей. Великим пошанівком втішається гуска ще нині в Китаї. Тут уважають гуску ще символом подружої вірности. В римських добрах були спеціяльні доми й невільники для плекання гусей. Там плекали гусей не так задля мяса й піря, лише тому, що багаті Римляне гусячу печінку вважали найсмачнійшою стравою. Римські невільники придумали були спеціяльні способи як годувати гуси, щоби мали більшу печінку. Коли Римлянин міг похвалитися на пирі можливо найбільшою печінкою, то це було для нього велика слава. Деякі невільники навіть здобували свободу, бо мали спеціяльне щастя в плеканні гусей. Але „дурна гуска" доставляла чоловікови не лише мяса й піря для постелі, вона теж цілі століття давала пера до писання. Всі славні люди, що жили тому більше як сто літ назад, писали гусячим пером, ба й пізнійше сталеве перо не зовсім виперло гусяче.

ЛЕГКОВІРНІСТЬ СУСПІЛЬНОСТИ.

На протязі одної днини став славним скромний анґлійський парох з Единбурґа, Нокс, якого знала Анґлія покищо тільки з палких недільних проповідий. Нокс зробив те, до чого доходили у своїх політичних успіхах поважні диплъомати після довгих літ: — приневолив 15 міліонів людий вірити йому. Правда, тільки на протязі якоїсь години, але приневолив. Ось основа останньої анґлійської сензації: Нокс, як звичайно, сказав у неділю сильну проповідь, в якій між іншим доказував, що анґлійські громадяни є маріонетками в руках хитрунів політиків; коли хто має в очах публичної опінії авторитет і красномовний талант, загал повірить йому в неймовірні небелиці. Один з його приятелів, що чув цю його проповідь, заявив йому, що такі погляди сильно переборщені. Оба заложились. Нокс одержав дозвіл протягом кільканайцяти хвилин покористуватись місцевою радіотелеґрафічною стацією, якою опікувався його приятель. Приятель не прочував, яку звістку хоче пустити при помочи радія Нокс. Красномовний священик сповістив Анґлії про страшенні революційні події в Лондоні, передавши точні подробиці про кріваві сцени на вулицях, знищений собор св. Павла, повішених міністрів і т. і. За годину часописі видали в міліонах примірників надзвичайні випуски з дослівним описом революції. Нокс виграв заклад. Невідомо тільки, якою ціною. Він поглузував з всесильної публичної опінії між якою є також і члени уряду. Невідомо, чи йому вибачать його грубий жарт, у нагороду за такий дотеп, повний педаґоґічної науки.

АНТІН ЛОТОЦЬКИЙ.

НА СВІТАННІ ВОЛІ.

Оповідання з визвольних сербських змагань.

(3)

Та не довго побував у „фрайкурах". Скоро пересвідчився, що там приходиться воювати не за сербську, а за чужу справу й покинув їх, а пристав до гайдуків. Гайдуки притягали до себе всіх, хто бажав добра сербському народові, хто не міг байдуже й спокійно глядіти на терпіння сербського народу, країни сербської. Гайдуки були одинокими оборонцями, а радше местниками сербського народу. Чи лютий баша, чи який инший Турок кривдить Сербів, чи свій потурнак, а то й ніби-християнин і ніби-Серб для лакімства нещасного доносами на своїх, чи в инший який спосіб шкодить Сербам, справі сербській — уже їх досягне местна рука гайдука. Як ті орли налинуть із своїх криївок у [...]рах, убють насильника чи зрадника й поминай як звали! Як не знати відкіля явилися, так і не знати де поділися. Тільки тіла вбитих Турків, чи своїх зрадників свідчать про їх діло, тільки згарища осель цих убитих свідчать, що бистре око гайдука зорить за всім, що местна рука його не мине кривди заподіяної Сербам. А вже найлютіщі вони були на своїх зрадників. Без іскри милосердя були вони для них, бо немає більшого ворога як свій зрадник, що для лакімства нещасного готов і батька рідного, неньку рідну погубити.

Потягло серце туди й Юрка. І гайдукував він до кінця війни. По війні був якийсь час лісничим на Угорщині, а як турецький султан проголосив „амнестію", вернув у Тополю. Узявся знову за торговлю безрогами. Торговля йшла йому гарно. Тайком, крадькома гонив безроги на Угорщину, а відтам вертав із повним чересом. Був меткий і богатів. Оттак то дійшов він до такого значіння, що без його не обійшлася ніяка справа, ніяка забава. А додавало йому поваги ще й це, що був високого росту та дуже сильний. Лицем був він темний, тому прозвали його „Кара Джорджій", або по нашому „Чорний Юрко".

От такий то був Юрко. Того й напосілися Турки на його життя.

Двічи вирятувався Юрко від смерти. Оба рази завдячував свій рятунок побратимові Туркові.

Аж ось прийшов Ібрагім до його втретє тай каже:

— Слухай, побратиме Юрку, немає для тебе на турецькій землі безпеки. Переселися під Шваба, краще зробиш.

Юрко подумав, подумав, а там і каже:

— Під Шваба не піду! Тут не турецька земля, як ти кажеш, а наша сербська. Тут моя батьківщина і я тут остану.

— То марно згинеш! — каже Ібрагім.— Ти голова, а вийшла така постанова, щоби вашому народові повиривати всі голови. Рая, цебто сербський народ без голов верне до давньої слухняности, до покірности давньої.

— Не діждуться цього! — не видержав, скрикнув Юрко.

— Щож вдієш? — відповів Ібрагім. — Чия сила, цього й правда!

— Чиж нема сили на силу?— сказав Юрко.

— Буває й це... От швабський цісар переміг був нашого султана, та погодилися. Султан не займатиме більше цісаря, а ви рая сербська, сербські мужики, ви нікому не в голові...

— Побачимо... — сказав Юрко наче сам до себе.

Від цієї розмови з побратимом Ібрагімом став Юрко роздумувати й міркувати над цим, якби то визволити рідну країну з під турецької кормиги. Думав, думав, а вкінці сказав собі:

— Сам нізщо не видумаю, треба порадитися з другими. Скличу знайомих гайдуків і кнезів із публизких сіл тай може разом і придумаємо що. Громада великий чоловік.

І зійшовся з кількома ватажками гайдуків тай кнезями. Урадили скликати нараду в Коплярі. Це місце в верховині, самітне, недоступне для турецького „ока й уха", турецьких яничар і поліції.

Зійшлося сорок Сербів. Прибув між иншими панотець Атанасій і начальник гайдуків Станко Главач. Ой славний це був отаман! Він так допік Туркам, такого сала залив їм за шкіру, що колиб його Турки тільки зловили, певно не випустилиб живого.

Раду отворив панотець Атанасій.

— Браття! — говорив він — прийшов такий час, що нам треба рішитися, чи маємо жити, чи пропасти! Коли хочемо жити, то годі нам ждати зі заложеними руками. На чужих нема чого надіятися! Навіть гріх! Коли самі собі не поможемо, то ніхто нам не поможе. Надіялися ми доси на чужу поміч. У цій надії двацять тисяч нашого народу в Шваба в „фрайкурах" мучилося й гинуло за чужу справу. Думали вони, ці „фрайкури": „Тепер бемося за цісареву справу, а він потім за нами обстане. І знаєте як обстав! Віддав нас назад на поталу нашому найлютішому катові, ворогові хреста святого. Годі нам дальше надіятися на чужу поміч, треба самим собою журитися, дбати про себе! Покажемо світові, що в нас є сила, то й він тоді нам допоможе, а ні, то будемо дальше раєю бісурменів...

— Ні, ні! Годі довше терпіти, годі спокійно глядіти на це, як нам яничари голову одну по одній відтинають — закликав хтось.

— Ба, а чи є на це рада? — спитав инший.

Тут виступив Юрко:

— Рада коротка — говорив він рішуче й різко — Яничари гублять нас по одному, коли даватимемо голови мов барани їм під ніж... Спробуймо не давати голов, а ще краще сягати по яничарські голови. Не вдасться, все одно, і так мусимо гинути. А коли нам удасться, то або яничари отямляться й оставлять нас у спокою, або коли Господь поблагословить, то й із краю позбудемося їх. Чи згідні ви з моєю думкою?

— Згідні, згідні! — закликали всі.

Тут виступив купець Теодоз:

— Так, значить, треба нам нарадитися, як це зробити, бо це легко сказати: „Зробім це й це!" але як? Оце штука?

Тут знову виступив Юрко:

— Моя рада така: відкладати нема що! Треба кувати залізо поки гаряче! Треба розіслати до кнезів у найблизших селах післанців, щоби в означенім місце й в означеному часі стягнули як найбільше людей! Коли годитеся на мою думку, так треба тільки рішити, в якій день це зробити й у якому місці.

Тут забрав голос панотець Атанасій:

— Що до мене, то я вважаю найвідповіднішим Орашац. Там ніхто не підгляне нас і добре буде нам збиратися. А що до часу то... ну, от хай буде свято Стрітення. Чи згода?

— Згода, згода! — закликали всі.

Зараз і розділили проміж себе, хто й куди має вислати післанців.

Не було між ними начальника. Та що Юрка найбільше поважали, то що він сказав, що порадив, на це годилися всі. І вийшло так, що він розіслав людей до кнезів, цебто до начальників недалеких сіл із зазивом, щоби як найбільше оружного народу стягнули до Орашаца. Розбіглися післанці тайком і скрізь голосили кнезям:

— На Стрітення Господне приведи як найбільше оружного народу на Орашац.

А кнезі відповідали:

— Гаразд, приведемо!

Надійшло свято Стрітення. Зійшлося понад триста селян. Прибув Буковинець о. Атанасій, одинокий письменний чоловік між ними.

О. Атанасій поблагословив зібраних св. хрестом та привітав їх короткою промовою:

— Брати в Христі, — говорив він — Серби, нащадки славних предків, приходить велика година, великий час! Господь і св. Сава кличуть вас скинути зі себе гидке ярмо раба, прогнати з рідної землі музулманина, ворога Христового. Я не тутешній, я Українець із Буковини. Та коли почув, що славний сербський народ стогне в бісурменській неволі— не видержав, пішов до вас — будити серед вас любов до святої волі, завзивати вас до боротьби з ворогом Христа. Ціну волі знаю й розумію — бо й мій народ у неволі роздертий між дві великі держави. Та бодай тільки щасливіщий, що обі ці держави християнські, а вас давить бісурменське ярмо.

— Ой, отче Атанасіє! — замітив Юрко: — Ярмо, наложене християнином, більше болить, бож це одновірець, брат у Христі давить тебе, знущається над тобою — а кривда завдана братом болючіща, вір мені отче.

— Може й ваша правда — відповів о. Атанасій. — Та я виявлю вам, що я маю надію, що коли ви визволитеся, то й нам Українцям станете до помочі.

— Станемо, певно станемо— відповів Юрко — коли себе визволимо, тай коли ваш народ не спатиме.

— Мій народ цінить волю, любить її — відповів о. Атанасій. Та зачинаймо це, чого ми тут зібралися.

— Так, так! Зачинаймо! — загули довкруги кнезі.

— Нема що довго радити — заявив Юрко — тільки згодитися на це, що ми рішили в Коплярі.

Всі пристали на постанови в Коплярі, цебто рішили виступити оружно проти наїздників бісурменів.

Коли о. Атанасій спитав усіх, чи згідні на це, всі закликали:

— Згода, згода! Всі підемо, хочби й усім прийшлося згинути за нашу справу.

— Краще смерть, як неволя! закликав Юрко.

— Так, так!— притакнули йому окликами. — Краще смерть, як неволя.

Аж тут хтось і обізвався:

— Треба, щоби нас хтось провадив і дорогу показував, інакше будемо наче ці блудні вівці.

— А вжеж, — потвердив о. Атанасій — треба нам вибрати начальника, отамана.

— Треба, треба! — загули всі.

— Хай веде нас Юрко Чорний! — закликав хтось.

(Далі буде).

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

ЧИ ВИ Є ПЕРЕДПЛАТНИКОМ

„СВОБОДИ“

КОЛИ ЩЕ СЕЇ ЧАСОПИСИ НЕ ПЕРЕДПЛАЧУЄТЕ, ТО ЗАЧНІТЬ ПЕРЕДПЛАЧУВАТИ Ї СЕЙЧАС.

„СВОБОДА“ є найбільшою зі всіх українських часописий в новім і старім краю.
„СВОБОДА“ виходить кождого дня з виїмкою неділь і свят.
„СВОБОДА“ подає цікаві новини американські і краєві.
„СВОБОДА“ також подає найдокладнійші відомости з теперішних подій в старім краю.

ПЕРЕДПЛАТА ВИНОСИТЬ:

В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ НА ЦІЛИЙ РІК .... $ 7.00
„ „ НА ПІВ РОКУ .... $ 3.75
„ „ НА ТРИ МІСЯЦІ .... $ 2.00

В ДЖЕРЗИ СИТІ, КАНАДІ І ЗА ГРАНИЦЕЮ:
„ „ НА РІК $10.00
„ „ НА ПІВ РОКУ .... $ 5.00
„ „ НА ТРИ МІСЯЦІ $2.75

Звертається увагу, що на кредит нікому не висилається часописи.

„SVOBODA“, 83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.

БАНКИТИР УМЕР

комедія з сільського життя на три дії.
виступає в сій штуці 14. осіб. — Ціна 35 центів.
Замовлення слати до книгарні „Свободи“.
„SVOBODA“, 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА“.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА

Михайло Корецький, емер. управитель школи в Рожнітові, громадянин Миколаєва над Дністром, помер з початком грудня 1925 р. в Миколаєві; в 66 році життя. Він був типом давнього ідеаліста-народовця, одним з тих, що вміли працювати не за гроші, а за честь і ідею. В учительському званню працював покійний від 1879 р., спершу в Калуші, відтак у Пустомитах і в Пісках біля Щирця, як учитель, а перед 30 літами в Миколаєві над Дністром протягом чотирьох літ, як управитель школи. Час його перебування в Миколаєві був найінтензивнійшим в громадянській праці. Був одним із пропаґаторів української національної ідеї і просвітянського діла в москвофільській Миколаївщині і одним із основників читальні „Просвіти“ в Миколаєві над Дністром. Щире признання до національної ідеї, правдивість характеру і палка вдача, що не терпіла кривди других, стали причиною, що його перенесено на Мазури до Скавіни. Там зєднує собі загальну симпатію своїм фаховим знанням і працею поза школою. В признанню праці, як відходив по довгих стараннях на становище управителя школи в Рожнітові, жертвували його товариші праці і прихильники Поляки із Скавіни і околиці гарний памятковий альбом з написом: „Виходзьцові зе Всходней Ґаліції за „пружняцтво“ незнане в Заходней Ґаліції“. Цінна памятка, а заразом їдка сатира на адресу шкільної влади.

В Рожнітові остав покійний до кінця своєї учительської праці. Всесвітня війна відбилася на його приватному і родинному життю дуже тяжко. Інтернований разом зі жінкою в 1915 р. на підставі фальшивих донесень пересидів два роки у військовій вязниці в Кошицях, тоді як його жінка була в Талєрґофі. Вернувшись, осів на стало в родинному місті як пенсіоніст. В часі істнування З. У. Н. Р. помагав державній адміністрації, сповнюючи ріжні функції, а по уступленню українських військ був чотири рази арештований польською владою. В останніх літах присвятив усі свої сили читальні „Просвіти“, якої був головою і невтомним провідником, відсвяткувавши враз із читальнею 30-ліття її істнування. Як голова читальні працював понад свої знеможені сили, особливож після закупна власного дому читальні, що було його одинокою мрією на склоні життя. Прочував свою смерть, кажучи, що останнє його бажання сповнилося, бо „читальня“ має свій дім. Але журився сплатою решти ціни купна і вже на смертній постелі просив своїх друзів, щоби діла довершили і звертавсь передовсім до тих інтеліґентів, що походять з Миколаєва, а мають визначні становища, з проханням допомогти довершити гарне діло. Був членом богатьох українських товариств і гарячим прихильником-добродієм української преси і книжки.

З ПОЛІТИЧНИХ ПРОЦЕСІВ.

У Варшаві в окружному суді закінчився процес, що тривав три дні: судили „союз української комуністичної молоді“. Чотирьох обвинувачених засудили на 4 роки важкої вязниці, чотирьох на три роки, трьох на два, пять на рік, а члена союзу Вінк. Березняка, що їх видав — звільнили.— Перед апеляційним судом у Люблині закінчився процес проти 40 членів „української повстанчої орґанізації“, обвинувачених у протидержавній агітації. Попередня інстанція, окружний суд в Рівнім, засудив їх на вязницю від 4 до 8 літ. Люблинський суд звільнив шість осіб, а 34 засудив на вязницю від півтора року до чотирьох. Між оборонцями був львівський адвокат д-р. Степан Шухевич.

ЗАПРОСИНИ ДО ПЕРЕДПЛАТИ „МОЛОДОЇ УКРАЇНИ“ НА РІК 1926.

Журнал „Молода Україна“ скінчив своє трилітнє істнуванне. Дальша його доля залежить тепер виключно від українського громадянства.

Тяжкі умови економічного життя нашого народа відбилися дуже некорисно з матеріяльного боку на сьому видавництві. Брак гроша не дозволяв ширшим верствам суспільности передплачувати сей журнал, який був призначений головно для старшої молоді середних шкіл. Видавництво „Молодої України“ замикає свій сьогорічний біланс із дефіцитом поверх **10.000 зл.** З сеї отже причини (а ще більше з браку зрозуміння ваги й потреби сього роду видавництва) належало би залишити дальше видаванне сього журнала.

Однак видавець, рахуючися з голосами кількох соток дотеперішних передплатників, які ні защо в світі не хотять допустити до припинення видавництва, що булоби заразом свідоцтвом культурального убожества для нашої суспільности і поставило би нас у негарному світлі в очах культурних людий — постановив доложити всіх зусиль зі свого боку, щоби повести видавництво дальше в 1926 році.

З тої причини подає до відома всім, що:

а) „Молода Україна“ — буде дальше місячником, як доси, одначе не буде вже призначена виключно для молодіжи, але взагалі для всіх.

б) Зміст журнала буде научно-белетристичний, в дуже популярній формі так, що читати його буде з однаковою цікавістю: школяр і учитель, робітник і селянин, священик, купець, лікар і кождий инший — бо кождий знайде там щось інтересне для себе.

в) Філятелістику, шахи, спорт усувається (як замало інтересні для ширших кругів), а натомісць увійде більше популярних статий з обсягу природи, та ріжнородних нових винаходів.

г) Одно, що остане не змінене — се **передплата.** Буде вона виносити для краю 12 зл. на рік і мусить бути заплачена з гори, з огляду на ріжні біржеві „несподіванки“, які діються із золотим. Цілорічна передплата для **Америки й Канади** і для цілої загранииці стоїть **2 доляри,** а для Чехо-Словаччини 70 кор. ч.

г) Спосіб передплачування „Молодої України“ буде одначе змінений. На землях Польщі заводиться спосіб передплачування всіх журналів через почтові уряди. Се дуже корисний спосіб передплачування, головно для наших читаючих верств, бо уряд почтовий, який приняв передплату на якусь ґазету чи журнал, мусить у власному інтересі старатися про правильне доручуванне передплатникови кождого числа, а всякі рекламації і „неточности“ мусить дотичний листонош або почтовий урядник покривати зі своєї кишені.

В такий спосіб може устане вже те традиційне „пропаданне“ українських ґазет і журналів по галицьких почтах.

Хто отже бажає одержувати „Молоду Україну“ в 1926 році, нехай піде до приналежного почтового уряду у своєму районі і зложить там квоту 12 золотих титулом передплати на „Молоду Україну“.

Уряд почтовий зібрані гроші висилає 2 рази в місяци до адміністрації і замовляє потрібну кількість журнала.

Тим чином стає кождий почтовий уряд неначе агенцією „Молодої України“.

Користь із того для передплатників ще така — що одержуть кожде число не поплямлене і не поломане, бо кождий уряд почтовий одержує журнал в цілости добре опакований, а вже почтовий урядник на місци розділює числа між поданих передплатників.

Тому підписане видавництво ожидає масового напливу передплат від усіх дотеперішних передплатників. Крім сього просить воно кождого передплатника з окрема, щоби приєднав бодай двох нових передплатників на рік 1926.

Хто одначе з якихсь причин не бажає передплачувати „Молодої України“ через уряд почтовий, може на старий лад так, як дотепер се було, присилати цілорічну передплату чеком або переказом на адресу видавництва, а журнал буде одержувати під опаскою.

Отже дальша доля „Молодої України“ — як на вступі сказано — залежить від сеї части нашої суспільности, яка узнає потребу істнування такого видавництва. Нехай отже скаже громадянство своє слово, а що більше нехай не пожаліє для сеї справи своєї калитки.

„Молода Україна“ жде!

Львів, грудень 1925 р.

Видавництво „Молода Україна“
Львів, ул. Зіморовича 3.

Василь Осухівський.

КОЛОМИЙКИ.

Тай як мені в світі жити,
Щоби не бідити,
Доки мені так ходити,
Треба оженитись.

Або піду в Галичину
Тай на Україну,
Тай зобачу ще родину,
Поки не загину.

Тай зобачу тії плоти,
Тії околоти,
Тай зі щирої охоти,
Взуюся в чоботи.

Перейдуся без Раштівці
Тай через Дубківці,
Спитаюся в Постолівці,
Куди на Ляхівці.

Бо мені ся вчора снило,
Що всьо ся змінило,
Що там ляхи вже нарили,
Шкоди наробили.

Ой закрали до Варшави
Ляхи наші дзвони,
А в дзвіницю уставили
Ляцькії канони.

Чи ще плине тая річка,
Що без село плила,
Чи може ся в темну нічку
Ляхва потопила.

Ой нагнали ляхи в церков
Покраджені коні,
Чи ще довго будуть ляхи
Нам на перепоні.

Ой ляхови в Тернополі,
У нашім місточку,
Несуть ляхам заподатки,
Остaнню сорочку.

Встань, Шевченку, та скажи ти,
Що маю робити,
Чи на ляха ся дивити,
Чи в світі не жити.

Стали ляхи в Галичині
Податки збирати;
Чи ще довго будем, брате,
З ними бідувати?

Як си ляхів нагадаю,
Звіра силу маю,
Колиж я си погуляю
Ще у рідним краю.

Ой мамуня мені з краю
В листі написали,
Ту калину, що ти садив,
То ляхи зрубали.

Болить мене моє серце
Тай за Україну,
Успокійся на хвилину,
Най ще ся розгляну.

Болить мене головонька,
Болять мене очі,
Волю вмерти за Вкраїну,
А ляха не хочу.

Волю вмерти за Вкраїну,
До смерти ся бити,
Ніж я маю на ті ляцькі
Кривди ся дивити.

Не плач, батьку, і ти, мати,
Ти, моя родино,
Коли піду я на ляха,
То дармо не згину.

На городі гарбузи ще
Не попристигали,
Прийшли ляхи за податки
Гарбузи забрали.

В Галичині, на Вкраїні,
В нашій батьківщині,
Не бідили так ніколи
Як бідують нині.

Ой на конях їздять ляхи
Через наше поле,
Тай що-ж тепер нам ся вродить,
Гіренькая доле.

Поставили вже касарню
Ляхи в Постолівці,
А з Товстого вже лектрику
Тягнуть на Дубівці.

Виджу на вікні я муху,
Що примерзли ноги,
Видів, в ляха на голові
Виростали роги.

Що ми будем, товарищі,
В ляхами робити,
Мусим йому фіст урвати,
Роги поломити.

Ой заграють наші шаблі
Тай наші канони,
Запитаєм у Варшаві,
Де суть наші дзвони.